

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ В СТОМАТОЛОГІЇ

Рекомендовано Міністерством
освіти і науки України як
навчальний посібник
для студентів вищих
навчальних
закладів

Київ
“Медицина”
2008

ББК 51.1 (4 Укр. 2) + 56.6я73
Ф35
УДК 615.83.616.31

Автори:

*В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова,
І.В. Шимеліс, Л.І. Гончаренко*

Рецензенти:

А.В. Борисенко, д-р мед. наук, проф., зав. кафедри терапевтичної стоматології НМУ ім. О.О. Богомольця, Президент Асоціації стоматологів України;

В.О. Маланчук, д-р мед. наук, проф., чл.-кор. АМН України, зав. кафедри хірургічної стоматології НМУ ім. О.О. Богомольця;

В.В. Кланчук, д-р мед. наук, проф., зав. кафедри фізичної реабілітації Дніпропетровської державної медичної академії

Фізична реабілітація в стоматології: Навч. посібник/
Ф35 **В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова та ін. —**
К.: Медицина, 2008. — 96 с.

ISBN 978-966-8144-82-0

У навчальному посібнику у вигляді графологічних структур викладено загальні поняття про фізичну реабілітацію в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю. Особливу увагу приділено лікувальному масажу й особливостям його застосування.

Книжка написана на основі узагальнення даних сучасної науки й передового практичного досвіду.

Посібник допоможе викладачам у проведенні практичних занять та студентам у самостійній роботі. Буде корисним і для практикуючих лікарів, які займаються фізичною реабілітацією.

Для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації.

ББК 51.1 (4 Укр. 2) + 56.6я73

ISBN 978-966-8144-82-0

© В.А. Шаповалова, В.М. Коршак,
В.М. Халтагарова, І.В. Шимеліс,
Л.І. Гончаренко, 2008

© Видавництво “Медицина”, 2008

ЗМІСТ

Передмова	4
Тема 1. Роль фізичної реабілітації в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю. Загальні основи фізичної реабілітації	5
Тема 2. Лікувальний масаж і особливості його застосування в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю	24
Тема 3. Фізична реабілітація хворих з одонтогенними запальними процесами в щелепно-лицьовій ділянці	39
Тема 4. Фізична реабілітація в комплексному лікуванні хворих з артритами, артрозами та контрактурами скронево-нижньощелепних суглобів	46
Тема 5. Фізична реабілітація при переломах верхньої і нижньої щелепи	55
Тема 6. Фізична реабілітація в до- та післяопераційний період при заміщенні дефектів м'яких тканин у щелепно-лицьовій ділянці місцевими тканинами та стеблом Філатова	66
Тема 7. Фізична реабілітація хворих з порушеннями та аномаліями прикусу	79
Предметний покажчик	94

Передмова

Останніми роками з кожної спеціальної галузі медицини видано по декілька підручників. Навчальні програми та матеріали, які повинні засвоїти студенти, з кожним роком розширюються, внаслідок чого збільшуються обсяги підручників та посібників. Для майбутніх стоматологів немає достатньої кількості спеціальної літератури з комплексного лікування саме пацієнтів із стоматологічними захворюваннями.

Колектив авторів нашого навчально-методичного посібника розробив дидактичну концепцію, яка в порівнянні з традиційними підручниками має очевидні переваги. Це викладення всього матеріалу у вигляді графологічних структур, велика кількість прикладів функціональної діагностики, клінічних прикладів, послідовна дидактична форма і відповідність повторюваного матеріалу основним тестуючим знанням, що було апробовано під час занять з предмету “Фізична реабілітація” на стоматологічному факультеті.

Тільки на основі знань фізіологічних механізмів лікувальної дії засобів та форм фізичної реабілітації майбутній лікар здатен правильно організувати та забезпечити комплексне лікування хворих із стоматологічною патологією. Як свідчить практика, на сьогодні комплексне лікування в стоматології не має достатнього втілення. Тому багаторічний досвід науково-методичної та практичної роботи авторів отримав втілення в розроблених підходах, які побудовані у вигляді графологічних структур, що значно покращує засвоєння вимог навчальної програми. Висвітлено загальні принципи призначення засобів та форм фізичної реабілітації при кожній патології в стоматології, наведено показання до призначення, викладено зміст загального та спеціального впливу та методи оцінювання ефективності проведеного лікування. Сформовані мотивації до призначення комплексного лікування в стоматології дозволять скоротити терміни лікування хворих та запобігти розвитку функціональних порушень.

Новий підхід до фізичної реабілітації, який реалізував наш авторський колектив, певною мірою буде корисним стоматологам багатьох спеціальностей в умовах зміни системи медичної освіти в Україні в руслі Болонського процесу.

Тема 1

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність. Фізична реабілітація (ФР) — самостійна медична дисципліна, яка навчає науково обґрунтованому нормуванню фізичної активності в комплексному лікуванні захворювань, профілактиці їх загострень і ускладнень, відновленні належної якості життя хворої людини. Фізична активність — це біологічно необхідний компонент життєдіяльності, який стимулює розвиток дитини, розширює і підтримує на оптимальному рівні функціональні можливості дорослої людини, гальмує інволюційні процеси, підвищує соціальну значущість особистості. Обмеження фізичної активності під час хвороби певною мірою полегшує функціонування уражених систем і органів, сприяє економізації їх роботи, відновлює процеси гальмування в центральній нервовій системі. Проте необґрунтована гіпокінезія хворого впродовж тривалого часу призводить до стійкого зменшення функціонування життєзабезпечуючих систем організму, послаблення процесів збудження центральної нервової системи, погіршення перебігу трофічних процесів, розвитку різних гіпокінетичних ускладнень.

Своєчасне й індивідуалізоване призначення засобів ФР може сприяти компенсації порушених функцій щелепно-лицьової ділянки і запобіганню дистрофічним ускладненням у гострий період захворювання. У період одужання шляхом поступового (адекватного для організму хворого) збільшення інтенсивності і тривалості фізичної активності відновлюються функція і структура морфофункціонального комплексу щелепно-лицьової ділянки.

Можливість науково обґрунтованого використання біологічної сутності засобів ФР, їх доступності і дешевизни, на відміну від медикаментозних засобів, у лікуванні хворих за-

лежить тільки від обізнаності лікарів. Ураховуючи це, у майбутнього лікаря-стоматолога необхідно формувати мотивацію до своєчасного, адекватного і систематичного призначення засобів ФР хворим стоматологічного профілю в складі комплексного лікування.

НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ

Скласти уявлення про механізми лікувальної дії засобів ФР і особливості їх використання в складі комплексного лікування хворих стоматологічного профілю.

Знати клініко-функціональне обґрунтування для призначення засобів ФР хворим стоматологічного профілю.

Вміти обґрунтувати і самостійно призначити засоби ФР в складі комплексного лікування хворих стоматологічного профілю, оцінити ефективність їх призначення.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ЗМІСТУ ТЕМИ



